Lipskej univerzity, známy svojimi objavnými publikáciami o Schumannovi, venoval svoju pozornosť Lisztovej duchovnej tvorbe a na jej príklade objasnil pozadie tzv. kultúrneho boja v nemeckej oblasti v druhej polovici 19. storočia. Epistolárnu problematiku zastupovala Lisbeth Suhrcke z univerzity v Oldenburgu, ktorá predstavila Mariu Lipsius ako autorku Lisztovej biografie a vydavateľku skladateľových listov. Jedným z najzaujímavejších príspevkov bola nesporne úvaha Gerharda Winklera, riaditeľa Zemského múzea v Eisenstadte, o narušenom vzťahu Franza Liszta a viedenskej hudobnej kultúry (vo svojom texte použil pre nás objavnú, avšak presnú charakteristiku etnicity Liszta ako „po nemecky hovoriaceho Maďara"). Mark Kroll z Bostonskej univerzity porovnával Lisztove a Hummelove klavírne transkripcie Beethovenových symfónií. Teoretickú časť konferencie zavŕšil referát Niny Noeske z Hudobnej a divadelnej akadémie v Hannoveri o Lisztovi ako o celebrite showbiznisu („Liszt medzi umením, gýčom a popkultúrou"). Podujatie spestrili tri hudobné vystúpenia: suverénny Ladislav Fančovič najprv predniesol výber z Lisztových klavírnych transkripcií piesní Franza Schuberta, neskôr zasa Lisztov prepis Hummelovho *Septeta*, op. 74. Osobitnú pozornosť odborníkov i širokého publika vyvolal koncertný projekt Cigánskych diablov s rakúskym klaviristom Paulom Guldom, v ktorom netradične interpretovali známe Lisztove skladby.

Záverom treba vyzdvihnúť organizačný prínos dámy, bez ktorej by sa toto hodnotné podujatie sotva uskutočnilo na želanej úrovni: Doc. Martéta Štefková všetko z pozadia nenápadným spôsobom „režírovala", bravúrne riešila nepredvídané situácie a stíhala sa aj aktívne zúčastňovať na teoretických blokoch. Aj jej zásluhou si konferencia uchovala reprezentatívnu úroveň, bez toho, aby skĺzla do pseudoodbornej problematiky, typickej pre istú časť domácej muzikologickej spisby.

Ivan Marton

Edvard Grieg a Dánsko / Edvard Grieg and Denmark. Medzinárodná muzikologická konferencia, Kodaň 11. – 13. augusta 2011

Konferencie tematicky zamerané na život a dielo velikána škandinávskej hudby organizuje Medzinárodná Griegova spoločnosť (The International Grieg Society – IGS) pravidelne od roku 2000 (Bergen/N 2000, Münster/D 2002, Rím/I 2004, Bergen/N 2007, Berlín/D 2009). IGS so sídlom v Nórsku združuje desiatky hudobníkov a hudobných vedcov z celého sveta. Cieľom IGS je prispievať k povedomiu o hudbe Edvarda Griega a na základe jej interpretácie na vysokej úrovni napomáhať poznanie a porozumenie a všeobecnú prístupnosť hudby Edvarda Griega pre interpretov, vedcov, učiteľov, edukátorov a široké vrstvy publika.

V roku 2011 organizátori sústredili pozornosť na Griegov vzťah k Dánsku. Grieg, ktorý od čias štúdií v Lipsku 1858 –1862 trpel následkami tuberkulózneho ochorenia, sa v krutých zimných časoch opakovane musel uchýliť zo svojho „sídla" – vily, ktorú si postavil na jednom z fjordov v najkrajšej štvrti Bergenu Paradis –, do prívetivejšieho kodaňského podnebia. V škandinávskej kultúrnej metropole našiel svoj druhý domov. Dán Niels Gade bol Griegovi vzorom, pokiaľ ide o vytvorenie charakteristickej idiomatiky škandinávskej umeleckej hudby na báze využitia prvkov ľudovej hudby.

Konferencia sa uskutočnila v lukratívnych priestoroch Schæffergården Congress Centre v Gentofte na okraji Kodane v prekrásnom prostredí plnom zelene. Odznelo 20 referátov účastníkov z USA, Nórska, Nemecka, Anglicka, Holandska, Fínska, Dánska, Švédska, Poľska, Maďarska, Japonska, Ruska, Grécka a Slovenska; popri renomovaných reprezentantoch svetových univerzít a vysokých hudobných škôl významne zastúpená bola aj mladá generácia muzikológov. Vzhľadom na to, že som nebola prítomná na úplnom začiatku a konci podujatia, tematické zameranie konferencie nemôžem priblížiť cel-

kom vyčerpávajúco. Maria Eckhardt, riaditeľka Lisztovho múzea v Budapešti, reflektovala vzťah medzi Griegom a Lisztom. Vplyvom dánskych skladateľov na Griega, predovšetkým Nielsa Gadeho a Johanna Petra Emilia Hartmanna sa venovali Constanze Leibinger z Hamburgu, Juliette Appold z New Jersey a Inger Sørensen z Dánska. Značný priestor bol venovaný reflexii Griegovej piesňovej tvorby, u nás nie až natoľko známej. Moderátorkou piesňového bloku bola nadšená propagátorka Griegových piesní Angličanka Beryl Foster, viceprezidentka IGS, zásluhou ktorej boli všetky skladateľove piesne vydané v angličtine. Camilla Hambro z fínskeho Åbo prezentovala úvahu o význame Griegovej piesňovej tvorby, ktorej prvou interpretkou bola jeho manželka Nina. Jorma Lünenburger z Berlína/Helsínk sa sústredil na definovanie špecifík škandinávskej piesňovej tvorby (Grieg, Sibelius) oproti nemeckej piesňovej tvorbe. O mýtickej dimenzii Griegovho piesňového opusu č. 44 „medzi horami a fjordami" referoval Gregory Martin z Illinois. Nórska operná speváčka Hilde Sween predniesla príspevok na tému špecifík nórskej výslovnosti, ku ktorej spolu s tímom ďalších kolegov aj vydáva špeciálne „návody" pre speváckov. Na základe porovnania nahrávok piesní v podaní Niny Grieg s nahrávkami zo súčasnosti zároveň poukázala na to, že nórska výslovnosť sa za niekoľko desiatok rokov veľmi zmenila: nakoľko sa medzičasom vymanila spod silného nemeckého vplyvu a taktiež preto, lebo predobrazom prednesu piesní už nie je patetický divadelný prejav (aký dokumentujú práve nahrávky v podaní Niny), ale bežná civilná reč. Tieto fakty mali prirodzene dopad aj na zmeny výrazu Griegovej piesňovej tvorby. Reflektovaná bola aj Griegova orchestrálna tvorba: Bjarte Engeset z nórskeho Larviku na báze podrobných porovnávacích analýz poukázal na špecifiká Griegovho inštrumentačného štýlu a vymedzil niekoľko charakteristických sémantických polôh Griegovej orchestrálnej hudby; skúmaním Griegovho vplyvu na symfónie Johana Halvorsena sa zaoberal Øyvin Dybsand z Oslo.

12. augusta sa účastníci konferencie (spolu s pasívnymi participantmi okolo 60 osôb) vydali na exkurziu do Søllerødu severne od Kodane, kde Grieg skomponoval svoje pravdepodobne najslávnejšie dielo, *Koncert pre klavír a orchester a mol* op. 16. Aby kompozíciu tohto diela mohol zavŕšiť v pokoji, uchýlil sa v lete roku 1868 krátko po narodení dcéry Alexandry na tunajšiu vidiecku usadlosť spolu so svojimi priateľmi, dánskym skladateľom Emilom Hornemanom a nórskym klaviristom a skladateľom Edmundom Neupertom, ktorému koncert aj venoval. Priamo v prostredí usadlosti so špecifickým „spiritus loci", kde sa dnes nachádza štýlová kaviareň, bol odprezentovaný blok príspevkov zameraných na Griegovo klavírne dielo a predovšetkým koncert op. 16, ktorý moderoval Patrick Dinslage, vedúci Griegovho Výskumného centra na Akadémii umení v Berlíne a prezident IGS. Na komplikované okolnosti priateľstva medzi Griegom a Honemannom poukázala Inger Sørensen z Dánska, ktorá na túto tému vydala aj knižnú monografiu. Ja som sa vo svojom príspevku pokúsila vymedziť miesto Griegovho klavírneho koncertu vo vývinových tendenciách hudby v 19. a 20. storočí a konfrontovala sa s niektorými mýtmi o tomto diele, ako napríklad že Grieg je „Chopinom severu", že toto dielo je „mladšou sestrou veľkého brata Schumanna", že princíp radenia kontrastných úsekov je určitou paralelou naratívneho štýlu Hansa Christiana Andersena, pričom obom autorom išlo predovšetkým o vyjadrenie atmosféry nórskej (škandinávskej) krajiny a pod. Chopinov, Schumannov a Griegov koncert je možné priviesť na spoločného menovateľa: ich genéza siaha ku klavírnym koncertom bratislavského rodáka Johanna Nepomuka Hummela, ktoré boli v oblasti tohto žánru pre skladateľov 19. storočia prinajmenšom rovnako významným mostom ako Beethovenove klavírne koncerty, na čo som poukázala na báze porovnávacej analýzy viacerých príkladov. Metóda radenia kontrastujúcich úsekov je azda do istej miery výsledkom Griegovej inšpirácie Andersenovou poetikou, rovnako však korešponduje so striedaním kantabilne-lyrických a virtuózno-brilantných úsekov, aké sa v koncertoch raných romantikov traduje práve od čias Hummela. Pokiaľ ide o Griegov koncert, zvlášť nápadné sú paralely medzi kantabilne-lyrickými úsekmi inšpirovanými technikou belcanta a virtuóznymi pasážami Hummelových

op. 85 a 89 (sprostredkovane súvisiacimi so Chopinom, ktorému boli Hummelove koncerty bezprostredným východiskom). V príspevku venovanom životu a dielu Edmunda Neuperta predstavili americkí muzikológovia Andrew Adams a Bradley Martin osobnosť tohto za čias Griegovho života slávneho klavírneho virtuóza a skladateľa, ktorého stopy sa po emigrácii do Ameriky roku 1882 dočasne stratili. Adams a Bradley, ktorí sa dlhodobo venujú skúmaniu Neupertovho života a diela, zamerali svoju pozornosť hlavne na otázku, do akej miery Neupert Griegovi vypomáhal pri koncipovaní virtuóznych pasáží a kadencií, pričom na základe porovnávacích analýz úsekov z Griegovho koncertu s Neupertovými etudami napísanými pred vznikom koncertu poukázali na to, že Neupert má na koncerte oveľa významnejšie zásluhy než sa všeobecne predpokladá. Definitívnu odpoveď na túto otázku však neprinášajú, nakoľko Neupertova pozostalosť je dosiaľ preskúmaná len sčasti. Mladý poľský muzikológ Wojciech Stepien z Katovíc, ktorý štúdium hudobnej vedy absolvoval u Eera Tarastiho v Helsinkách, predniesol teóriu o sémantickom význame „vtáčích motívov" v Griegovej hudbe, založených na určitých konštantných intervalových konšteláciách.

Kto má záujem dozvedieť sa viac o obsahu referátov, nájde ich na stránke IGS http://www.griegsociety.org/default.asp?sp=2. IGS totiž z konferencií nevydáva žiadne zborníky, všetky príspevky od roku 2000 sú však dostupné na tejto internetovej stránke, čo je naozaj veľmi praktické pri rešeršiach.

Podujatie malo reprezantatívny spoločensko-umelecký rozmer: jeho súčasťou bola recepcia usporiadaná nórskym veľvyslancom v Dánsku a prítomní boli aj zástupcovia rôznych nórskych inštitúcií, knižníc, archívov a medzinárodne renomovaní bádatelia v oblasti problematiky Griegovej tvorby. V rámci prezentácie „Novinky o Griegovi" informoval Erling Dahl, hlavný iniciátor vzniku Centra pre výskum Griegovej hudby na Univerzite v Bergene, spolu s riaditeľkou Bergenskej verejnej knižnice a niekoľkoročnou predsedníčkou IGS Trine Kolderup Flaten a ďalšími členmi tímu spolupracovníkov o tom, že 16. marca 2011 sa podarilo otvoriť toto Centrum a informovali o najbližších plánoch: o zabezpečení profesorov a vypísaní veľkoryso dotovaných štipendií pre uchádzačov o doktorandské štúdium. Siren Steen, vedúca Griegovho archívu Bergenskej knižnice informovala a aj názorne demonštrovala digitalizáciu všetkých manuskriptov a vydaní Griegových diel dostupných na webových stránkach knižnice, za ktorými tak bádatelia už nemusia cestovať do Bergenu. Momentálne sa pracuje na zabezpečení prístupu k všetkým nahrávkam Griegových diel – tento projekt je v štádiu digitalizácie LP platní a iných starších médií.

Súčasťou podujatia bol aj koncert klaviristu Einara Røttingena, rektora Griegovej akadémie v Bergene, ktorý v rámci moderovaného koncertu poukázal na väzby medzi *Sonátou pre klavír,* op. 28 Nielsa Gadeho a Griegovou *Sonátou pre klavír,* op. 7 (obe v e mol). Súčasťou programu exkurzie do Søllerødu bol aj koncert nórskeho organistu, skladateľa a zbormajstra Klausa Lyngbye.

Pozornosť, akú Nóri venujú pestovaniu Griegovho odkazu, je naozaj obdivuhodná a mala by byť pre nás príkladná. Ďalšia konferencia IGS sa uskutoční roku 2013 v skladateľovom rodnom meste Bergene.

Markéta Štefková

The Musical Culture of Silesia before 1742. New Contexts – New Perspectives / Muzyczna kultura Śląska do roku 1742. Nowe konteksty – nowe perspektywy. Vroclav 8. – 10. septembra 2011

Mesto Wrocław / Vroclav (Vratislavia), ktoré sa pýši prívlastkami *miasto spotkań / Stadt der Begegnung / the meeting place*, sa stalo v septembri roku 2011 aj miestom stretnutia muzikológov na medzinárodnej muzikologickej konferencii *The Musical Culture of Silesia before 1742.*